قاب کوچک
ویژه‌نامه رادیو و تلویزیون روزنامه جام جم
شنبه ۱۴ تیر ۹۹ • شماره ۷۱۶

روابط بین زوج‌های سریال طوری است که انگار هیچ مشکلی نمی‌تواند از پا درشان بیاورد. «امید و صبر» دو راهکاری است که این چهار نفر در مقابل تمام مشکلات از آن استفاده می‌کنند

سریال همسران سعی داشت چه مفاهیمی را به مخاطب منتقل کند؟

یک عاشقانه آپارتمانی

الهام فیروزبخت
خبرنگار

۲۰ سال از آن زمان می‌گذرد. ۲۰ سال از زمانی که سریال «همسران» چهارشنبه‌ها با موسیقی شاد بهرام دهقانیار و تصاویر پاهایی که می‌رفتند و می‌ایستادند، روی آنتن شبکه دو می‌رفت و مخاطب را پای این قاب جادو می‌نشاند تا عاشقانه‌ها و کل‌کل‌های این سریال را ببیند و لذت ببرد. مجموعه «همسران» که سال ۱۳۷۳ به کارگردانی بیژن بیرنگ و زنده‌یاد مسعود رسام ساخته شده ۵۲ هفته مهمان خانه‌های مردم بود حالا بعد از ۲۰ سال دوباره مدتی است روی آنتن شبکه آی فیلم رفته است.

نکته جالب در مورد این سریال این است که بعد تر لوکیشن این سریال برای ساخت خیلی از سریال‌های دیگر هم استفاده شد. سریال‌هایی مثل خانه سبز، مجید دلبندم، سیب خنده و دنیای شیرین دریا! اما چرا این سریال پس از ۲۰ سال هنوز هم دیدنی است و توانسته مخاطب را باز هم پای تلویزیون بکشاند؟ و اصولا شخصیت‌های این سریال چه چیزهایی را به مخاطب یاد می‌دهند که امروزه کمتر در سریال‌های تلویزیونی می‌بینیم؟

روابط صمیمی بین زن و شوهرها

یکی از مفاهیم مهمی که این سریال به بیننده منتقل می‌کند «آداب همسرداری و ارتباط کلامی بین زن و شوهر» است. چیزی که در آثار نمایشی امروز کم دیده می‌شود یا آنقدر مصنوعی است که مخاطب سخت آن را باور می‌کند.

البته زندگی واقعی با نمایش فرق می‌کند، ولی می‌توان در همین زندگی نمایشی روابط را طوری تعریف کرد که مخاطب را جذب کرد و تاثیر خوبی هم روی سبک زندگی او گذاشت، مانند همان روابطی که بین همسران در سریال‌های همسران و بعدتر در خانه سبز بارها و بارها دیده‌ایم.

فرهاد جم بازیگر نقش «علی» این سریال در مصاحبه‌ای گفته‌است: «ویژگی بارز سریال همسران این است که در آن زمان و در آن موقعیت دست روی موضوعی گذاشت که مدت‌ها بود مردم چیزی درباره‌اش نمی‌شنیدند و نمی‌دیدند و آن عشق و محبت بین همسران بود؛ مسائلی که تصمیم‌گیری‌ها و مدیریت‌ها اجازه نمی‌داد تا آن زمان دیده شود. سریال همسران روی این موضوع دست گذاشت؛ ما در خیلی چیزها اولین بودیم. از جمله نشان دادن روابط صمیمی و محبت آمیز زن و شوهرها. ما در این سریال دوست داشتیم به زن و شوهرها بگوییم با هم حرف بزنید. اگر همسران

مهین زنی از طبقه متوسط جامعه است که زندگی بدون بچه را پذیرفته و همین موضوع بچه‌دار نشدن نتوانسته تاثیر چندانی در زندگی آنها بگذارد و آن دو را نسبت به زندگی دلسرد و دلزده کند

نسبت به خیلی کارهای دیگر هنوز هم مورد توجه قرار می‌گیرد این است که ما روابط زن و شوهرها را نشان دادیم. قهر، شادی، غم، غصه، خنده، دعوا، آشتی و خیلی چیزهای دیگر که در زندگی امروز زن و شوهرها هم وجود دارد و این مسائل کهنه نمی‌شود.»

همسایه‌داری به روش کمال و مهین

داستان سریال را که می‌دانید؟ کمال و مهین یک زوج هستند که همسایه جوان‌تری به نام علی و مریم دارند، که بعدها مشخص می‌شود کمال دایی مریم است و مریم از این موضوع بی‌خبر است. بر خلاف رسم امروزه که معمولا همسایه‌ها به کار هم کاری ندارند و حتی در مواردی یکدیگر را نمی‌شناسند و کمک به همسایه را یک جورهایی دخالت می‌دانند، همسایه‌های این سریال از آن دُرهای گرانبهایی هستند که دغدغه همسایه‌شان را دارند. همسایه‌های این آپارتمان غم و شادی و گرفتاری و راحتی یکدیگر برایشان مهم است و این مفهوم را به مخاطب منتقل می‌کنند که همسایه‌داری و داشتن رابطه خوب با همسایه‌ها می‌تواند چه تحولی در زندگی ایجاد کند.

علی و کمال هر دو کارمند هستند و گاهی با مشکلات کاری و اقتصادی رو به رو می‌شوند، گاهی هم مشکلاتی در خانه دارند و با همسرانشان به مشکل می‌خورند اما رفتار منفعلانه‌ای از خود نشان نمی‌دهند

آداب مواجهه با تلخکامی‌ها

مهین زنی از طبقه متوسط جامعه است که زندگی بدون بچه را پذیرفته و همین موضوع بچه‌دار نشدن نتوانسته تاثیر چندانی در زندگی آنها بگذارد و آن دو را نسبت به زندگی دلسرد و دلزده کند. او یک زن خانه‌دار است ولی الکی غر نمی‌زند، موضوعی که این روزها در سریال‌های ایرانی زیاد می‌بینیم که یک زن خانه‌دار، غرغرو و عصبی هم است. علی و کمال هر دو کارمند هستند و گاهی با مشکلات کاری و اقتصادی رو به رو می‌شوند، گاهی هم مشکلاتی در خانه دارند و با همسرانشان به مشکل می‌خورند اما رفتار منفعلانه‌ای از خود نشان نمی‌دهند.

صبر و امید و مشورت

روابط بین زوج‌های سریال طوری است که انگار هیچ مشکلی نمی‌تواند از پا درشان بیاورد. «امید و صبر» دو راهکاری است که این چهار نفر در مقابل تمام مشکلات از آن استفاده می‌کنند. آنها حتی با همین روش سعی در رفع و رجوع مشکلات دیگران دارند و به جنگ روزمرگی و مشکلات آن می‌روند. شخصیت‌های این سریال اجازه نمی‌دهند هیچ مشکل و مسأله‌ای لطمه‌ای به روابط بین‌شان بزند و با همین روش به مخاطب این مفهوم را انتقال می‌دهند که در زندگی زناشویی هرگز نباید کلیات زندگی را فدای جزئیات کرد.

یکی دیگر از چیزهایی که در این مجموعه تلویزیونی زیاد دیده می‌شود، همفکری و مشورت است. کمال و مهین به دلیل بالاتر بودن سن و تجربه‌شان از مریم و علی سعی می‌کنند به آنها در مسائل مختلف زندگی مشورت بدهند و البته در مواردی هم از آنها مشورت می‌گیرند و اتفاقا به آن عمل هم می‌کنند. چیزی که امروزه شاید در سریال‌ها و بعدتر در زندگی روزمره کمتر شاهد آن باشیم.

همسران جریان‌ساز!

دو شخصیت مهین و کمال یک نوع اعتراض جالب نسبت به یکدیگر دارند که تا سال‌ها استفاده از آنها بین مردم رواج داشت. کلمه‌های «مهیییییین، کماااااااال و واااااااا» سه تکیه کلامی است که زیاد در این سریال شنیده می‌شود. همین تکیه کلام‌های کوچک هم دیگر در سریال‌های امروزی دیده نمی‌شود و اصولا سریال‌ها دنبال جریان‌سازی نیستند. استفاده از جمله «با تشکر از خانواده محترم رجبی» از همین سریال باب شد.

در تیتراژ پایانی این سریال عبارت «با تشکر از خانواده محترم رجبی» به چشم می‌خورد که تا مدت‌ها مخاطبان دنبال این بودند که بالاخره این خانواده محترم چه کسانی هستند، که البته ما در بخش پایانی این پرونده به شکل نسبتا جزئی و دقیق توضیحاتی را در مورد خانواده رجبی و ساختمان معروفشان ارائه کرده‌ایم تا سوالات رفع شود.